

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

«Братські школи як осередки виховання.

Зміст освіти і виховання у братських школах»

Виконала: С.О.Загребельна
Група СР17001бз

ВСТУП

Посилення польсько-католицької експансії в Україні в XV ст., процес винародовлення української еліти викликали занепокоєння патріотично налаштованої шляхти, серед заможних кіл міщанства, православного духовенства, селянства, козацтва.

Наприкінці XVI-XVII ст. освіта в Україні стає одним із найважливіших засобів у боротьбі проти полонізації і окатоличення за збереження етнічної цілісності.

Осередками з польською експансією стали братства

Перше братство започаткували 1449 року львівські міщани при церкві Успенія. І його школа були створені у Львові в 1586 році. Найвпливовішими були Львівське і

Київське братства, а створені братствами школи вели широку культурно-просвітницьку діяльність.

До школи приймалися діти усіх станів. Дітям з убогих сімей надавалась матеріальна допомога. А сироти були під повною опікою братства, яке вимагало від учителів своєї школи однакового ставлення до всіх учнів

Братства — це всестанові, загальнонаціональні організації, що створювались навколо церкви, сприяючи

культурно-національному відродженню. Це світські організації, які відстоювали релігійні, політичні, національні, культурні, станові права українців.

Братства мали на меті захист православних міщан супроти релігійних і національних утисків, які проводили шляхетська Польща та католицька церква і відіграли значну роль у суспільно-політичному та культурному житті України.

Діяльність братств регламентувалася статутом. Збори братчиків раз на рік обирали братську старшину. Поточні справи вирішували щомісячні збори. Зазвичай діяльність братств вкладалася в таку схему: спочатку братство будувало свою церкву чи монастир, потім шпиталь, школу і, нарешті, друкарню. Проте друкарню вдавалося заснувати не всім братствам.

У своїй боротьбі братства широко використовували школи, друкарні й молодіжні організації – "младенческие братства". Особлива увага приділялася створенню шкіл як одному із засобів боротьби проти соціального й релігійного пригнічення.

Історичні свідчення про перші навчальні заклади, що організовувалися братствами, обмежені. Відомо, що вони відрізнялися від існуючих у той час протестантських, католицьких, монастирських шкіл.

Братські школи були двох типів:

1. Елементарні
2. Підвищені

Які докорінно відрізнялися від інших існуючих шкіл, приміром,

протестантських, католицьких, православних монастирських та національних: єврейських, вірменських тощо.

Предмети у цих школах викладалися рідною мовою, вивчалася антична література, філософія, розвивалися розумові здібності учнів, певною мірою — демократизація.. Вступник передусім мав з'явитися до ректора та з його дозволу вивчати протягом трьох днів існуючу в школі систему навчання й утримування.

Усе це робилося з певною метою, а саме для того, щоб учень був готовим до необхідності дотримуватися певних порядків, які панують у закладі, згодом не розкався у своєму виборі й не залишив школу. Віддаючи дітей до школи, батьки підписували з ректором договір, яким визначалися обов'язки школи й батьків чи опікунів – сприяти навчанню та вихованню своєї дитини.

Школа ділилася на три групи.

1. учні вчилися розпізнавати та складати літери у склади, зі складів будувати слова та розуміти їх значення, а також рахувати, малювати, вивчали катехізис, особливе місце займали співи.
2. читати та зачувати напам'ять завдання вчителя.
3. пояснювати прочитане, розуміти його зміст і висловлювати власну думку щодо прочитаного. Дитина поступово переходила від виконання найпростіших завдань до найскладніших, залежно від терміну навчання та засвоєння програми.

Кожен учень міг вибирати для вивчення науку, яка йому більше подобалась, або просити поради в начальника школи, за яку йому краще взятися.

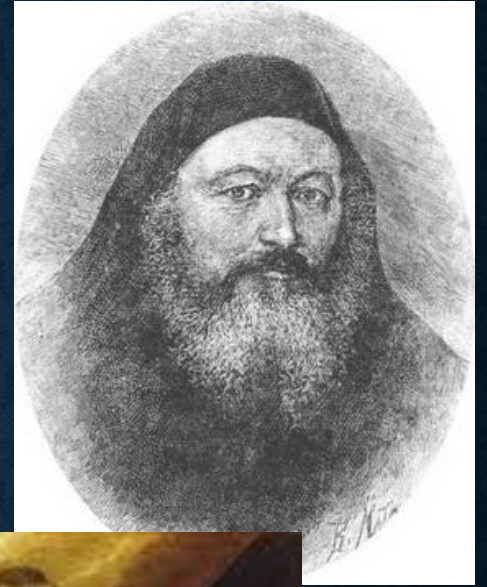
Критерієм ставлення вчителя до учня була не знатність походження, а успіхи в навчанні.

З посиленням національного і соціального гніту у першій пол. XVII ст. більшість братських шкіл перетворилися у школи підвищеного типу. Братчики розуміли, що для успішного ведення боротьби проти агресивних нападів польсько-литовської шляхти, елементарна освіта була недостатньою.

Особливе місце в історії розвитку освіти в Україні посідає Львівське братство. Перші відомості про нього датуються 1463 р. У 1586 р. братство отримало окремі права від антиохійського патріарха Йоакима, які були закріплені й поширені константинопольським патріархом Єремієм. Організація навчального процесу Львівської братської школи зафіксована у Статуті, який став зразком для інших братських шкіл.

Статут передбачав не тільки режим навчальної діяльності учнів, а й регламентував роботу вчителів. Так за поведінкою вихованців стежили спеціально призначені вихователі або старші вихованці школи.

У 1592 р. при підтримці гетьмана запорозьких козаків Сагайдачного Львівське братство одержало від короля Сигізмунда III право викладати в школі сім вільних наук (граматику, діалектику, риторичку, арифметику, геометрію, астрономію, музику).

Неабияку роль у розвитку освіти і культури в Україні у першій половині XVII ст. відіграла Київська братська школа підвищеного типу, яка пройшла шлях від школи через колегію до академії.

Це одна з найвизначніших братських шкіл в Україні у XVII ст., яка була заснована Київським Богоявленським братством, її статут затверджений у 1620 році за зразком Львівської братської школи.

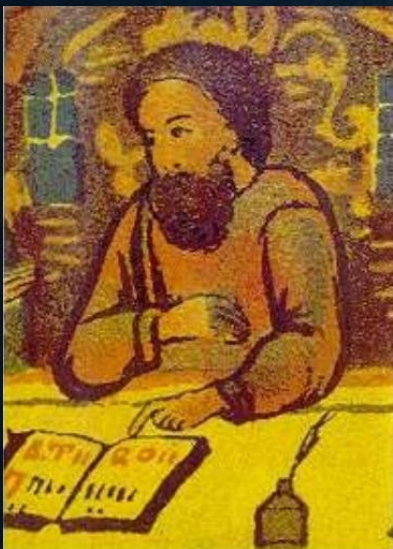
15 жовтня 1615 року знатна киянка Галшка Гулевичівна при численних свідках подарувала свою спадкову землю із садибою на Подолі Київському братству. Умовою дарчої було будівництво на цій землі монастиря, шпиталю, притулку для прочан, а також школи для дітей шляхти і міщан. Завдяки її дарункам і була побудована Богоявленським братством школа, яку могли відвідувати вихідці з різних суспільних верств – козаки, міщани і шляхта, яка була невдоволена експансією католицизму.

У 1631 році за зразком польських шкіл вищого типу архієпископ Києво-Печерської лаври (невдовзі митрополит Київський) Петро Могила заснував Лаврську школу, щоб «юнацтво навчалось всякому благочестію, добрим нравам й вільним наукам». Наступного року на прохання Київського братства й Війська Запорозького Петро Могила об'єднав Братську та Лаврську школи в «гімназіум», який згодом став називатися Києво-Братською колегією. А після смерті Могили за іменем «старшого брата, охоронця, наглядача й заступника» колегія стала зватися Києво-Могилянською.

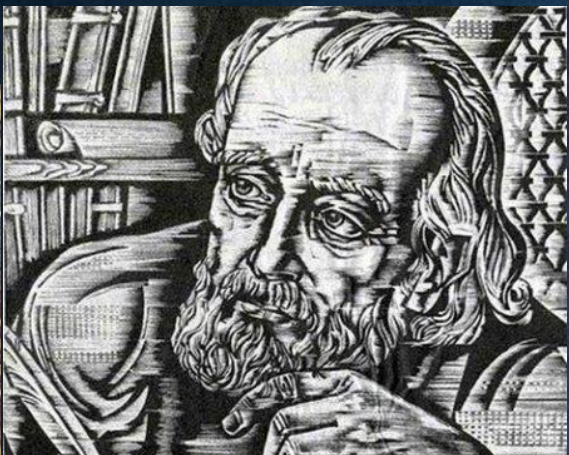

Цей навчальний заклад був заснований Луцьким братством у 1617 році. Діяльну участь в її створенні брали Л. Древинський і Д. Малинський. Статут школи засновувався на «Порядку шкільному» Львівської братської школи. Схвалені братством «Артикули прав» містили правила поведінки учнів.

Лаврентій Зизанія

Іов Борецький

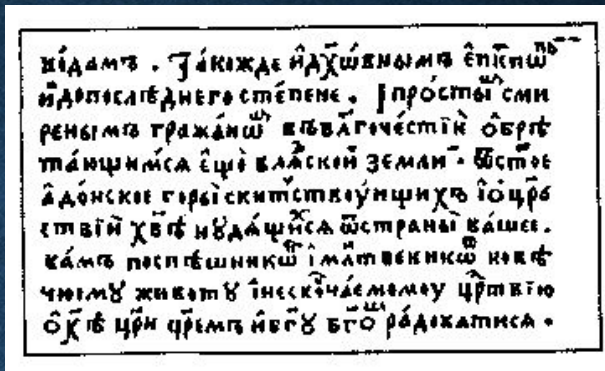
Памво Беринда

Єпіфан Славинецький

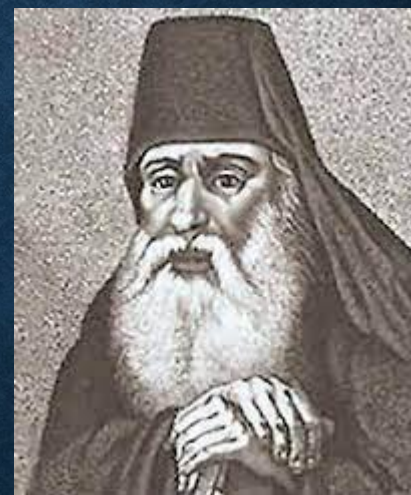

Українська педагогічна думка епохи українського відродження відображалася у статутах братських шкіл, у навчальній літературі, що з'являлася у той час, у літературно-художніх, полемічних, історичних творах письменників, просвітителів і, передусім, діячів братських

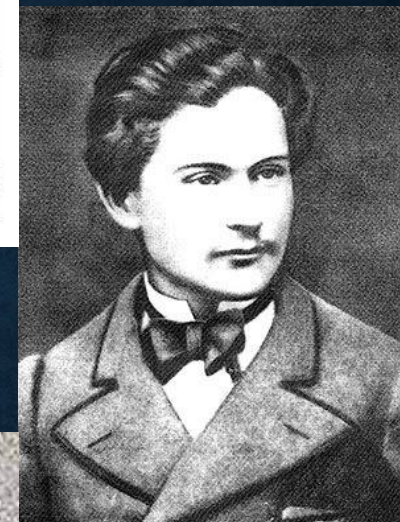
шкіл Л.Зизанія і С.Зизанія, у творах І.Вишенського, К.Ставровецького, І.Борецького, П.Беринди, у трактатах професорів і вихованців Києво-Могилянської колегії Є.Славинецького, С.Полоцького і ін.

Семеон Полоцький

Іван Вишенський

Кирило Ставровецький

Українська церква, церковні братства, діяльність братських шкіл стали епохальним явищем в історії українського шкільництва, що забезпечило його дальший бурхливий розвиток. Вони виплекали й перед усім світом показали нову генерацію освічених людей України, творчих інтелектуалів, палких патріотів, мужніх захисників свого народу від нашествия польських колонізаторів, носіїв і пропагандистів ідей української державності, будителів українського національного відродження, утвердження людської гідності українця, почуття поваги до представників інших народів.

Братські школи відіграли важливу роль у національному відродженні. Вони виховували своїх учнів в дусі патріотизму, любові і поваги до рідної мови, до культури свого народу.

**Дякую за Вашу
увагу**

